

Hvor henter forældre til
et nyfødt barn med handicap
hjælp? ... side 12

ANNONCE

indhold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – Økonomi og demokrati på dagsordenen
- 6 Repræsentantskabsmøde 2008**
– De vigtigste beslutninger og diskussioner
- 11 Ny netavis på letlæst**
- 12 Jeg lå alene og kiggede på det barn i mørket**
– En samtale med en mor
- 18 Værkstedet Åmosen**
– Et nærværende og rummeligt tilbud
- 23 Hæderspris til en af hverdagens helte**
- 26 I Slagelse bygger de boliger**
- 28 Kommentar:**
Tilsyn til gavn for brugerne af sociale tilbud – og deres pårørende
- 33 Johnnys klumme**
– Når sorgen rammer
- 34 LEVs årsregnskab 2007**
- 45 LEV nyt**
- 46 Kort nyt**

Servicebetaling er en **pøl**

Efter at servicebetalingen på § 108 institutioner er ophævet, har beboerne nu flere penge til forbrug.

Dette udnyttede Lennart Rye, LEV bestyrelsesmedlem i Halsnæs Kommune, og hans hustru til at tage med deres søn Ulrik på ferie i Sozopol i Bulgarien. Som Lennart Rye siger, så ville Ulrik nok, hvis han havde haft et sprog, have sagt: "Servicebetaling, det er noget med en ren pøl, 28 grader varmt vand og en sodavand og is bagefter."

LOBPA
Landsorganisationen Borgerstyret Personlig Assistance

Ny organisation for brugerstyret personlig assistance

Den 1. januar 2009 træder nye regler i kraft, som betyder, at mennesker med borgerstyret personlig assistance (de nuværende hjælpeordninger) kan vælge at afgive arbejdsgiveransvaret enten til en nærtstående person eller til et privat firma eller til en borgerstyret organisation.

Den enkelte borger bevarer fordelene i form af en fleksibel hjælp, hvor man selv vælger sine hjælpere og planlægger sin hverdag, men kan vælge at slippe af med de administrative byrder, der følger af at være arbejdsgiver. Herved vil flere mennesker få mulighed for hjælp i form af borgerstyret personlig assistance (BPA).

På initiativ af Danske Handicaporganisationer(DH) er en non-profit borgerstyret organisation nu oprettet. Den nye organisation hedder Landsorganisationen Borgerstyret Personlig Assistance (LOBPA). Formålet er umiddelbart at overtage det formelle arbejdsgiveransvar for de, der ønsker det, men dernæst er planen at udvikle en samlet service til borgere og hjælpere, der blandt andet omfatter rekruttering af hjælpere, vikarservice, løn- og skatteadministration og uddannelse.

Den nye organisation vil få en hjemmeside – www.lobpa.dk – som i øjeblikket er ved at blive strikket sammen.

UDVIKLINGSHÆMMEDE bestyrer supermarked

Man tager et tomt butikslokale, 400 lokale beboere, der mangler et sted at købe ind, og en pædagogisk organisation for folk med for eksempel autisme eller Downs syndrom. Tilsætter en stor portion opbakning, hjælpende hænder og smittende arbejdsiver. Resultatet bliver et flot lille supermarked i Tybjerg Lille Bakker nord for Næstved drevet af Bo og Naboskab Suså-Holmegaard. Navnet er Bonabo Super.

Læs mere: www.naestved.dk/Service/NytOgPresse/September2008/bonabo.aspx

LEVs repræsentantskabsmøde

Økonomi og demokrati på dagsordenen

LEVs økonomi bløder, men foreningen er stadig fyldt med livskraft. Og jeg er overbevist om, at de tiltag, som er blevet sat i værk for at forbedre ikke bare økonomien, men også demokratiet i landsforeningen vil skabe et styrket LEV

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVs LANDSFORMAND

Netop økonomien og demokratiet var to af de store debattemner på det netop overståede repræsentantskabsmøde. Vedrørende økonomien så står det nu klart for alle, at der for år tilbage blev taget nogle meget uheldige og vidtrækkende økonomiske

beslutninger, som stadig har stor betydning for landsforeningen. Men det er også et område, som der bliver taget meget seriøst hånd om og med en åbenhed, så alle kan føle sig sikre på, at intet skubbes ind under gulvtæppet.

Demokratiet i LEV er også under forandring. Repræsentantskabet besluttede at forlænge repræsen-

tantskabsperioden til fire år. Det betyder, at en del af repræsentantskabets magt flyttes over i det medlemsvalgte HB, som fremover får et større ansvar i forhold til budgetter og økonomi. Så vi kommer til at kræve mere, endnu mere, af HB-medlemmerne, men efter den øjenåbner det har været at få klarhed over økonomien i år, er jeg helt sikker på, at man er den opgave voksen.

Den længere repræsentantskabsperiode har desuden den meget gavnlige effekt, at medlemmerne får mulighed for at opnå endnu større indsigt i de forskellige politiske områder og dermed blive bedre rustede til at tage vigtige beslutninger. Også medlemmerne af diverse udvalg får nu bedre mulighed for at fordybe sig i de respektive udvalgsområder.

De seneste års mange skandalesager fra diverse bosteder har vist, at der er brug for et stærkt LEV, som både kan fungere som sparringspartner for myndighederne, men så sandelig også som vagthund. Det mener

jeg, at den ændrede struktur med længere repræsentantskabsperioder, et meget skarpere handleprogram og afholdelse af landskonferencer hvert andet år er med til at styrke.

Men hermed er alt jo ikke klaret. Som det også fremgik af det foregående

LEV-blad (LEV 5), så har vi mange udfordringer med at tilpasse LEV og ikke mindst LEVs kommunekredse til den virkelighed, vi har i dag. Jeg vil derfor fortsat opfordre alle til at deltage i debatten om LEV 2010 – gerne

på bloggen på LEVs hjemmeside. Vi har brug for alle de input, vi kan få.

Til sidst vil jeg gerne takke for genvalget som landsformand. Jeg er taknemlig over dagligt at føle, at jeg bidrager til forbedringer for mennesker med udviklingshæmning – tænk at få lov til at udøve ens private interesse hele dagen. Tak for tilliden.

Repræsentantskabet valgte derudover ny Hovedbestyrelse og nyt Forretningsudvalg. Tillykke med valgene, og tak fordi I vil bidrage.

Medlemmerne af diverse udvalg får nu bedre mulighed for at fordybe sig i de respektive udvalgsområder

Over 90 delegerede og 40 gæster mødtes til LEVs repræsentantskabsmøde på Trinity Hotel og konferencecenter i Fredericia den 4. og 5. oktober. Her følger en kort gennemgang af de vigtigste beslutninger og diskussioner

LEVs repræsentantskabsmøde 2008

AF ARNE DITLEVSEN ■ FOTO ALICE HASSELGREN

Kredsene, FN og kvalitet – HB's nye fokus

LEV har i mange år haft et handleprogram, som præcist har vist foreningens forskellige holdninger på en lang række spørgsmål – eksempelvis til fosterdiagnostik, boligpolitik og borgerrettighedspolitik.

HB fremsatte på repræsentantskabsmødet et ændret handleprogram, som skal erstatte det gamle. Som det hedder i indstillingen, så skal det nye handleprogram "fastlægge de områder og sigte, Hovedbestyrelsen skal arbejde med frem til det kommende repræsentantskabsmøde. Hovedbestyrelsen laver årligt på baggrund af handleprogrammet et egentlig arbejdsprogram." Ideen med det nye handleprogram er at prioritere HB's fokusområde langt skarpere, end man hidtil har gjort.

DET NYE HANDLEPROGRAMS FOKUSPUNKTER

Hovedbestyrelsen skal frem til det kommende repræsentantskab øge fokus på følgende punkter:

- Understøttelse af de lokale kredse
- FN's handicapkonvention – herunder
 - Retssikkerhed for mennesker med udviklingshæmning
 - Boligpolitik for mennesker med udviklingshæmning
- Kvalitetsudvikling i den offentlige sektor

HVAD MED DET GAMLE?

Frank Ulmer Jørgensen, LEV Hillerød/Allerød, påpegede, at det ville efterlade landsforeningen hjælpeløs, hvis man ikke havde det gamle handleprogram at støtte sig til, når og hvis der opstår sager, som LEV skal handle på. For hvordan skal man så vide, hvad man for eksempel mener om integreret undervisning, hvis der intet er formuleret om dette?

Den analyse efterlod FU i en let rådvild fatning. Efter lidt parlamentaren blev det besluttet, at bibeholde det gamle handleprogram (under et nyt navn for at gøre forvirringen lidt mindre), men at tilføje det nye, for på den måde at bevare den ønskede prioritering og fokus i HB's arbejde de kommende år.

Søren Korsholm, LEV Roskilde, fik i øvrigt indføjet et ekstra punkt til det nye handleprogram, nemlig at man også skal arbejde for: "Udbredelse af kendskabet til mennesker med udviklingshæmning."

På foranledning af Søren Korsholm nikkede repræsentantskabet desuden til, at konferencer og landsmøde efter et repræsentantskab indholdsmæssigt skal tage udgangspunkt i det gældende handleprogram.

Kredsgeneralforsamlinger hvert andet år

Jytte Sørensen fra LEV Favrskov og Skanderborg foreslog på repræsentantskabsmødet, at der blev ændret i standardvedtægterne for kommunekredsene, så kredsene får mulighed for at afholde generalforsamlinger enten hvert eller hvert andet år i modsætning til nu, hvor det er hvert år.

Baggrunden for forslaget var, at det ville kunne give mere arbejdsro i kredsene. Samtidig ville man lette en stor arbejdsbyrde, da man bruger meget tid på at tilrettelægge en generalforsamling, som alligevel ikke er det store tilløbsstykke. Kredsene vil derfor kunne bruge deres ressourcer på noget mere konstruktivt. Forslaget blev vedtaget.

Røde tal

Budgetestimatet for Landsforeningen LEV viser for 2008 et forventet underskud på godt syv millioner kroner. Det skyldes blandt andet, at man har været nødt til hensætte flere midler til tab på ejendomme på grund af de indexlån, man optog for år tilbage, det store hul på Djursland (Råmosegaard), og i det hele taget mangel på økonomisk styring i de foregående år.

LEVs nye økonomichef, Bo Bachmann, og den forholdsvis nye sekretariatschef Torben Wind, arbejder på højtryk på at skabe balance i regnskabet, men forventningen er, at man også i de kommende år vil opleve underskud på grund af de gamle synder (i de kommende otte år bliver man således årligt nødt til at hensætte cirka 2,9 millioner kroner på grund af indexlånene), og fordi det tager tid at skabe nye indtægter. Kursusejendommen Råmosegaard har længe været en klods om benet, og der arbejdes nu med at sælge ejendommen til Djursland Folkehøjskole, som i næsten alle årene har virket i en stor del af bygningerne.

Ifølge budgettet for 2009 forventes der her et underskud på 2.827.000 kr. Men underskuddet skyldes alene de ovenfor nævnte afskrivninger på indexlånene.

Frank Ulmer Jørgensen, LEV Hillerød/Allerød, ønskede, at repræsentantskabet lavede en hensigtserklæring om, at ledelsen skulle udarbejde et regnskab, der balancerede allerede i 2009. Det blev imødekømt på den måde, at ledelsen gav ham medhold i, at det selvfølgelig er det mål, man efterstræber. Men hvis man skal være realistisk, vil det samlede resultat for 2009 blive et underskud.

KOMMENTARER TIL REGNSKAB OG BUDGET:

Frank Ulmer Jørgensen, LEV Hillerød/Allerød,
- Jeg trækker vel ikke sløret fra øjnene ved at sige, at det går ikke godt! Vores frie midler er nede på 13 millioner kroner. Kan vi betale enhver sit, hvis vi lukker og slukker?

Jan Kristensen, LEV Århus/Norddjurs/Syddjurs,
- Foreningen har hældt et uhæmmet beløb ned i et udeligt projekt (om Råmosegaard).

Kitt Boel, LEV Århus/Norddjurs/Syddjurs,
- Vi er nødt til at prioritere – og blive mere klar i mælet.

LEV hedder fortsat LEV

Landsforeningen LEV skal ændre navn til LEV i Danmark. Det foreslog Roskilde Kommunekreds. Ved at slippe af med "Landsforeningen" i navnet mente man i kredsen, at man vil undgå, at navnet bliver associeret med det gamle Evnesvages

Vel. Forslaget var ikke støttet af HB, blandt andet med henvisning til, at der i øjeblikket arbejdes med mange ideer og strategier om det fremtidige LEV i forskellige udvalg. Forslaget blev nedstemt.

Beretning gav ivrig debat

LEVs landsformand Sytter Kristensen gav vanen tro en mundtlig fremstilling af hovedbestyrelsens beretning. Efterfølgende var der debat om beretningen. Men i virkeligheden handlede debatten om meget mere end beretningen. Selve beretningen kan man se på LEVs hjemmeside, her er der nogle pluk fra de mange indlæg

Anders Hind, LEV Aalborg

"Vi skal have en målrettet socialpædagogisk uddannelse til vort område."

"Kerneydelsen i LEV må være at lave politik – det vil sige analyser og presse politikerne."

Lone Hertz, LEV Gentofte

"Vi er en del, det ikke er kommet så meget bag på, det med Strandvænget. Vores egen forbavelse undrer mig mest."

"Pædagogerne skal aktiveres ind i LEV. Det er en fælles sag – vi kan ikke undvære hinanden."

Mette Faber, LEV København

"Et tema, som LEV skal satse på, er rådgivning. Rådgivningen i kommunerne er for dårlig og VISO kan kun i begrænset omfang bruges. Når økonomien er stram, så er rådgivning en kerneydelse."

Vibeke Denert, LEV Vejle

"I vores kreds har vi brugt al vores energi på at reagere på kommunens udspil – vi vil gerne på et tidspunkt komme først! Vi har lokalt meget begrænset overskud til at markere os som LEV. Vi vil gerne have hjælp hertil fra Kløverprisvej!"

Frank Ulmer Jørgensen, LEV Hillerød/Allerød

"Jeg savner nogle analyser af, hvor vi står. For eksempel en analyse af kommunaløkonomi for at forstå, hvordan vi skal agere lokalt."

Om Strandvænget: "Hvad fik vi ud af det?"

Om rådgivning: "Har vi kapacitet til at drive sådan en?"

Om boligområdet: "Hvordan ser det ud? Hvem kan bruge de nye boliger? Har de råd?"

LEVs kontingent en tak op

Det blev på repræsentantskabsmødet besluttet, at kontingentet for at være medlem af LEV skal stige. Baggrunden for beslutningen er LEVs dårlige økonomi, og det i dag relativt beskedne kontingent. På side 45 er der en oversigt over de nye kontingentsatser.

Nordsjællands valgkreds

Nordsjællands Valgkreds valgte ingen repræsentanter til LEVs hovedbestyrelse. Men efter beslutning af repræsentantskabet har kredsen mulighed for at besætte sine to pladser med observatører.

Ny modus for repræsentantskab

Repræsentantskabet besluttede efter indstilling fra HB, at repræsentantskabsmøder fremover skal afholdes hvert fjerde år og ikke som nu hvert andet

Baggrunden for forslaget var, at længere valgperioder giver mere kontinuitet i det politiske arbejde. Der bliver også mere tid til at etablere udvalg og få dem til at fungere.

De nye længere valgperioder betyder, at der flyttes mere magt over i HB. Her har man nu ansvaret for budgetter etc. Et ansvar som repræsentantskabet altså fremover kun kan kontrollere hvert fjerde år. Dette punkt medførte en del debat om demokratiunderskud.

Dette blev imødegået af, at der trods alt stadig afholdes repræsentantskabsmøder, og at de demokratisk valgte organer får bedre forhold at fungere under.

I de tre år mellem et repræsentantskabsmøde afholdes en landskonference, et traditionelt landsmøde og en landskonference.

Nye hoveder

LEV har fået ny næstformand. Tonny Mortensen, ønskede ikke at fortsætte i denne position. I stedet blev Kitt Boel valgt. Ny i FU er desuden Lars Surrow fra Landsforeningen Downs Syndrom. Tonny Mortensen fortsætter dog i hovedbestyrelsen.

LEVs nye politiske ledelse

Valgene på repræsentantskabsmødet i Fredericia gav følgende sammensætning af LEVs politiske organer

Formand: Sytter Kristensen

Næstformand: Kitt Boel, LEV Århus/Norrdjurs/Syddjurs

Øvrige Forretningsudvalgsmedlemmer:

Ejvind Wilms, LEV Frederiksberg

Dorthe Pedersen, LEV Odsherred

Lars Surrow, Landsforeningen Downs Syndrom

Suppleant: Jytte B. Sørensen, LEV Favrskov/Skanderborg

Medlemmer af Hovedbestyrelsen:

Steen Stavngaard, LEV København

Ejvind Wilms, LEV Frederiksberg

Lone Hertz, LEV Gentofte

Mads Rimmen, LEV Gladsaxe

Tina Hammer Darkó, LEV Bornholm

Dorthe Pedersen, LEV Odsherred

Kurt Rasmussen, LEV Holbæk

Ingrid Rasmussen, LEV Assens/Middelfart/Nordfyn

Ulla Stick, LEV Faaborg-Midtfyn

Tonny Mortensen, LEV Aabenraa

Vibeke Denert, LEV Vejle

Jytte B. Sørensen, LEV Favrskov/Skanderborg

Kitt Boel, LEV Århus/Norrdjurs/Syddjurs

Anette Broe Henriksen, LEV Lemvig

Ole Trillingsgaard, LEV Lemvig

Annette Andreasen, LEV Aalborg

Niels Lindberg, LEV Mariagerfjord/Rebild/Vesthimmerland

Børge Spiegelhauer, LUMA

Carsten Hornshøj Jensen, UniqueDanmark

Jørgen Askholm, Landsforeningen for Rett Syndrom

Kristian Falcon Nielsen, HBUD

Lars Surrow, Landsforeningen Downs Syndrom

Øjvind Ottesen, LUMA

Lisbeth Jensen, ULF

Suppleanter:

Mette Faber, LEV København

Svend Pedersen, LEV Bornholm

Bjarne Milandt Pedersen, LEV Odsherred

Bente Plauborg, LEV Nyborg/Kerteminde

Bente Riber, LEV Varde

Tom Møller Jensen, LEV Odder/Samsø

Kurt Veise, LEV Struer

Allex Lund Pedersen, LEV Mariagerfjord/Rebild/

Vesthimmerland

Asger Høg, LEV Høje Tåstrup

Ole Jessen Møller, UniqueDanmark

Kirsten Sørensen, Landsforeningen Downs Syndrom

Jan Kristensen, Landsforeningen Downs Syndrom

Tina Madsen, ULF

ANNONCE

ligetil.nu

– en netavis på letlæst

ligetil.nu er en ny hjemmeside for unge og voksne med læsevanskeligheder. Men om det også omfatter udviklingshæmmede er en lidt anden sag

Op mod en halv million voksne danskere har svært ved at læse en almindelig nyhedsartikel i en avis. Nu har de mulighed for at vælge en lettere udgave af døgnetts vigtigste nyheder. Det er i hvert fald hensigten med den nye hjemmeside www.ligetil.nu

Hjemmesiden skal give usikre læsere samme mulighed for at orientere sig i nyhedsstrømmen som resten af befolkningen. Artiklerne er skrevet i et letlæst sprog, med ordforklaringer og baggrundsinformation. Desuden kan læseren få artiklerne læst højt.

En daglig netavis for voksne, usikre læsere var en af anbefalingerne i en rapport fra en ekspertgruppe, som Kulturministeriet nedsatte for fem år siden forud for en sprogpolitisk redegørelse til Folketinget ("Sprog på spil", september 2003). Ekspertgruppen anbefalede danske dagblade at udforme en daglig netavis for usikre voksne læsere med det formål "i kort form og uden nedladende forenkling at fremstille dagens væsentligste nyheder i en tilgængelig form".

ligetil.nu-redaktionen holder til hos

nyhedsbureauet Ritzau og består af to journalister med mange års erfaring i at skrive letlæste nyheder. På baggrund af bureauets nyhedstjeneste vil de udvælge og omskrive døgnetts vigtigste begivenheder fra ind- og udland, kultur og sport.

Bag etableringen af netavisen [ligetil.nu](http://www.ligetil.nu) står en projektgruppe med deltagelse af blandt andre sprogprofessorerne Jørn Lund og Carsten Elbro.

PLADS TIL

FORBEDRINGER

LEV-bladet har bedt Johnny Kold, næstformand i ULF, om at vurdere [ligetil.nu](http://www.ligetil.nu). Hans vurdering er:

- I flertallet af de artikler, der almindeligvis bringes i trykte medier, oplever man jævnligt, at sætningerne er meget lange. Det vil med andre ord sige, at der kan være meget langt imellem punktummer og kommaer i de enkelte sætninger. Det er også tilfældet her i nogle af nyhederne. Forhold som disse

kan gøre, at man som knap så habil læser let springer artiklen over, selvom den kan være nok så interessant. Der er dog nogle nyheder, der er nemmere at læse end andre.

- Blandt gruppen af handicappede sidder mennesker, som sagtens kan få udbytte af at få en tekst læst op på en computerskærm, men som ikke er i stand til at læse teksten selv. Der er mulighed for at få teksterne læst op på [ligetil.nu](http://www.ligetil.nu), men desværre mangler der

ordentlig henvisning til dette. Det fremgår blot af en lille tekst øverst på skærmen. Jeg kunne i stedet godt have tænkt mig, at de i højere grad brugte symboler tydeligt placeret på siden til at vise dette.

- Det største problem er imidlertid, at ikke alle nyheder er særlig

tidssvarende. Der skal efter min mening ryddes oftere ud i nyhederne, end der tilsyneladende bliver i dag. Det er ikke særlig interessant at læse nyheder, som er over en uge gamle. Får man ryddet op i bunken af meget gamle nyheder, tror jeg til gengæld, at det kan blive et godt medie.

Hjemmesiden skal give usikre læsere samme mulighed for at orientere sig i nyhedsstrømmen som resten af befolkningen

Jeg lå **alene** og kiggede på det barn i mørket

Et barn, et chok og en vrede – hvor henter forældre til et nyfødt barn med handicap hjælp? Samtale med en mor til en pige med multihandicap om forventninger, skyld og kærlighed

For rigtig mange forældre, der føder et barn med handicap, er det et chok. De har glædet sig til at få et normalt barn, og får et barn, der ryster deres forventninger. Mange føler, at de har mistet det barn, de har ventet på, et tab der er uoverskuelig, for der er jo et barn, som lever. Chokket bliver i mange tilfælde til et traume og en vrede. "Hvorfor mig, hvad skal livet blive til?" Tanker om dagene foran og tiden fremover er fyldt af kaos.

Og intet nyt i dette. De følelser har man kendt til så længe, der er født børn med handicap. Man har igennem historien håndteret problemet, set med nutidens øjne, hårdhændet. Man har skilt sig af med barnet på den ene eller anden måde og fået rådet: Prøv igen. Det er ikke mange årtier siden, at forældre til et spædbarn med handicap fik rådet at placere det på en af samfundets anstalter – i den oprigtige mening at befri forældrene for en byrde, de næppe kunne løfte, og i stedet placere barnet i en sammenhæng, hvor man mente at kunne hjælpe det.

HVOR ER DER HJÆLP TIL NYBAGTE FORÆLDRE

Hvordan står det til med hjælp til nybagte forældre til børn med handicap i dag, hvor det er blevet almindeligt, at børn med handicap, uanset hvor omfattende og svært det kan synes, er hjemmeboende?

Det handler i denne sammenhæng ikke om tilskud til bleer, hjælpemidler eller indretning af hjemmet, selv om dette også for mange forældre opleves som en kamp med myndighederne. Det handler om, hvilken hjælp der er at hente til livet med sig selv som forældre og til livet sammen med barnet.

Jeg undersøger, hvilke muligheder der er for professionel hjælp til denne gruppe af forældre. Men det er yderst begrænset, hvad der er at finde. I det tidligere Københavns Amt har der i en årrække været et småbørnstilbud, der nu er truet af nedlæggelse i forbindelse med, at andre skal overtage opgaven efter amtet. I Københavns Kommune var der et småbørnstilbud, der fik lov til at leve én sæson. Jeg kan ikke finde noget, ud over studiekredse hist og pist, der er gode nok, men ikke noget i kommunalt regi, der kan hjælpe familierne til selvhjælp i deres sorg.

EN MOR MED IDEER OM, HVAD DER KAN GØRES

Jeg leder videre på nettet og finder en mor, der har været igennem alle de store og vanskelige lidelser, det er at få et barn med handicap – og som har en ide om, hvad der kan gøres.

Kvinden er Heidi Brandt, og hun indvilger i at mødes til en snak om, hvad hun har været igennem og om, hvad hun mener, der er behov for af tilbud til

nybagte forældre til børn med handicap. Når jeg har valgt at tale med Heidi Brandt skyldes det ikke kun, at hun er meget åben om sit liv som mor. Men med en baggrund som socialpædagog og psykoterapeut har hun også mulighed for at se sagen fra flere indfaldsvinkler.

HEIDIS FORTÆLLING – "FORKERTGØRELSEN"

Heidi Brandt er mor til Ursula, der er otte år og multihandicappet, født med læbe-, gumme- og ganespalte.

- Det var det første, vi så, men der var også noget med hendes øjne. Min mand og mine forældre var med ved fødslen, og vi blev alle enormt ulykkelige. Min mand og mine forældre gik hjem i chok, og jeg lå alene og kiggede på det barn i mørket. Det var helt forkert, hun måtte være kommet til den forkerte adresse, husker Heidi Brandt, at hun tænkte.
- Men jeg mærkede også, at jeg bar på en stor ømhed for hende.

Heidi Brandt fortæller, at hun ikke forbandt sig med barnet, som hun havde forventet. Hun ville forfærdelig gerne, men kunne ikke. Det var som

om, barnet ikke gav noget igen. Der meldte sig tanker om barnets fremtid, om operation, om hvor omfattende handicapet var.

- Og så græd jeg, siger Heidi Brandt, – græd og græd. Men det måtte jeg ikke, sagde personalet – "Hvordan kan dit barn blive glad, når mor græder?"

Det var første gang, Heidi Brandt oplevede, at hun blev 'forkertgjort' som mor.

- Selvfølgelig skulle jeg græde. Mit barn skal også opleve, at man godt må give udtryk for sine følelser. "Forkertgørelse" handler om, hvordan andre mener, man som mor skal agere, siger Heidi Brandt med henvisning til den idealisering, der er af moderskabet.

AT SE PÅ BARNET – ELLER ER DET MOREN?

Heidi Brandt oplevede, som det synlige, at møde et barn med læbe-gane spalte. Hun mente også, at der var 'noget med øjnene', selv om det blev affærdiget af

læger og jordemødre. Og hvad så, hvad var der mere i vejen? "Ikke noget, fik vi at vide."

Mit barn skal også opleve, at man godt må give udtryk for sine følelser

Men Ursula udviklede sig ikke og var meget ked af det. Forældrene fik at vide, at det var luft i maven på grund af spalten, men hele tiden nagede tvivlen. Familien begyndte at opsøge hjælp. Hun og Ursula opsøger et væld

af læger – eller 'fagidioter', som Heidi Brandt kalder dem. For den enkelte læge så kun det, som vedkommende var ekspert på – for eksempel på læbe-gane spalten. Der var ingen, som så HELE Ursula og hendes manglende samspil med forældrene. Forældrenes mange og meget bekymrede spørgsmål, som de ikke fik svar på, blev igen til en "forkertgørelse".

- Vi blev set på som tossede, siger Heidi Brandt og peger på, at der manglede et overordnet og samlet syn på barnet.

Da Ursula er fem måneder, sidder hun altid i sin skråstol og rokker

og skriger og er ikke til at komme i kontakt med. Forældrene spørger sundhedsplejersken, om hun kunne være autist og får svaret: "Nu må I klappe hesten! I har fået et barn med læbe-gane spalte, og det er I i krise over. Det skal I se at komme ud af!"

I forbindelse med, at Ursula skal til undersøgelse på Bispebjerg Hospital, ønsker man der at teste Heidi Brandts kompetence som mor. Hun bliver filmet sammen med sit barn, for at man kan studere samspillet. "Jeg blev frifundet," som Heidi Brandt selv formulerer det.

Endelig, da Ursula er et halvt år, sker der noget. En ny undersøgelse på et andet hospital ender med at konkludere, at der er noget alvorlig galt. En MR-scanning viser en omfattende hjerneskade, hvor også synscenteret er ramt. Ursula har været så godt som blind ved fødslen. Da har Ursula, siden hun blev født, været gennem de første 30 professionelle hænder.

OTTE ÅR SENERE

- Ursula har udviklet sig ud over alle forventninger. Selv om hun er multihandicappet, er hun meget

livskraftig og stærkt kommunikerende med en vilje om, hvad hun vil. Hun tager selv initiativer, og så har hun humor. Vi elsker hende højt. Jeg synes, hun er en kæmpe inspirator, for hun stiller spørgsmål med sit handicap – om måden vi lever på, om vores værdier, vores syn på mennesket. Vores målestok har ændret sig sådan, at det forældre til normale børn knapt lægger mærke til, for eksempel første gang barnet ser på en, bliver til en begivenhed. Min mand siger, at hver gang han får et smil fra Ursula, er det en gave, fortæller Heidi Brandt.

KAMPEN FOR AT FINDE SIG SELV, SIT BARN OG LIVET SAMMEN

Heidi Brandt siger, at næsten alle forældre til et handicappet barn oplever, at jorden åbner sig under dem, at de bliver kastet ud i mørket. Derfra handler det om at komme tilbage igen, men det bliver på en ny måde, som man ikke forventer. For Heidi Brandt blev sorgen afløst af en stolthed.

- Jeg kan klare noget, som andre tror, de ikke kan. Det med at have set nogle andre sider af livet kan også blive en styrke.

Heidi Brandt forklarer, at mødre og fædre reagerer forskelligt. De har ikke nødvendigvis brug for hjælp på samme måde, selv om de i høj grad har brug for hjælp begge to. Kvinder reagerer ved at græde, tale og græde. De søger netværk med andre ligestillede kvinder, og de evner at lytte til de små trivielle ting i livet og høre dem, med en medleven. De bruger hinanden som spejlbilleder, hvor de kan spejle deres egen livshistorie med et handicappet barn, andre børn og mand, for at finde vej til at komme videre.

Næsten alle forældre til et handicappet barn oplever, at jorden åbner sig under dem

Fædre reagerer anderledes. Mange mænd er private om deres følelser og kan have svært ved at forholde sig til andre handicappede børn end lige deres eget. Ursulas far blev deprimeret og følte, at han i tre år ikke rigtig fik noget fra hånden, selv om han knoklede.

ANNONCE

- Man kan sige, at vi kvinder søger samtalen og 'mændene bygger en carport', uddyber Heidi Brandt.

AT BLIVE FORLADT

Som forældre til et barn med handicap kan man få tilbudt op til ti samtaler med en psykolog.

- Det kan være en starthjælp, men nogle føler, at de ikke bliver mødt, for psykologen ved i virkeligheden ikke, hvad det handler om, siger Heidi Brandt.

Da jeg spørger til, om psykologen da ikke ved en masse om de faser, forældre skal igennem fra det første chok ved fødslen eller da diagnosen blev stillet, svarer Heidi Brandt:

- Det handler om nærvær. Det handler ikke om en fase, du er i. Med psykologiske overvejelser og analyser forlader man jo moren. Når man intellektualiserer, forlader man følelserne. Og det at blive forladt og ikke rummet er noget, som vi forældre ofte oplever.

HJÆLP TIL FORÆLDRE

Jeg spørger Heidi Brandt, om hun har en idé til, hvordan man kan hjælpe

forældre til et handicappet barn. Hun peger med det samme på, at begge forældre har brug for hjælp, mødre måske bedst i mødregruppe og fædre mest i en individuel samtale.

Hvorfor mødregruppe, spørger jeg?

Heidi Brandt svarer:

- Fordi man er ensom, fordi man synes, man er anderledes, fordi man skal spejle sig i andre, fordi man skal finde ud af, at man ikke er den eneste, og fordi mange er stort set alene med barnet de første to-tre år, før de kommer i børnehave. For mange er det et slags sort hul; tiden fra barnet fødes, til det bliver tre år. Samtidig er en mødregruppe et netværk, der er karakteriseret ved, at det er et fortroligt rum. Her er det, der siges, ikke tilgængeligt for udenforstående eller for myndigheder.

AT LÆRE AT ELSKE

- Man skal egentlig lære at være handimor, siger Heidi Brandt, – og man skal lære en masse, forældre ellers ikke skal kunne. For eksempel *hvordan* man henvender sig til alle mulige fagpersoner og myndigheder, for man skal lære at bruge sin vrede og sorg konstruktivt. Man skal også lære

HEIDI BRANDT

Heidi Brandt arbejder som psykoterapeut med at etablere kurser for mødre til børn med handicap. Der er tale om grupper på 4-7 deltagere. Grupperne mødes hver tredje uge, i alt 6 gange, fra kl. 18.30 – 21.00.

Vil du vide mere så kontakt Heidi Brandt
Tlf.: 32 57 36 55
www.Heidi.Brandt.net

at forholde sig til sine ambivalente følelser og at finde barnet bag handicappet. Mange skal lære at passe på sig selv, fordi det er nemt, ja uundgåeligt, at sætte barnets behov forrest. Det medfører stress og måske udbrændthed. Mødre skal med andre ord lære, at deres behov ikke står bagerst i køen, og nogle gange skal de måske endda lære at elske deres handicappede barn.

ÅMOSEN

– et nærværende og rummeligt tilbud

Fra bygning af grønlandske kajaker til avanceret kommunikation med digitale billeder. På værkstedet Åmosen strækker man sig vidt, og det hele kittes sammen af en dyb ydmyghed over for brugerne

Kommunernes Landsforening gennemfører i år et stort kvalitetsprojekt på en række udvalgte områder. I Projekt 20, der er en del af dette kvalitetsprojekt, bliver der blandt andet kastet lys på tilbud til udviklingshæmmede. Målet er at dokumentere og vise kvalitet og resultater på dette område. I Sorø Kommune er Værkstedet Åmosen udtaget som et godt eksempel på et aktivitetstilbud, der løser en vanskelig opgave på fremragende vis.

For mig er det indlysende, at Åmosen er udvalgt. Det er ellers ikke fordi, personalet på Åmosen fører sig frem med høj cigarføring. De bilder sig ikke ind, at de ved alt. Selv om de har dyb indsigt i arbejdet, er de ikke skråsikre. For som de siger på Åmosen: "Ingen skal

tro, at det hele er lyserødt. Hverdagen er ikke ukompliceret. Der er dilemmaer, som hele tiden vurderes, og der er grå zoner som vægtes og mange små konflikter indimellem, som skal løses."

Men når det er sagt, så kan man kun have respekt for det arbejde, der udføres på Åmosen. Hele ånden og tænkemåden på Åmosen er præget af ydmyghed over for brugerne af stedet. Her er man dybt koncentreret om brugerne. Så meget, at jeg ved de første besøg på stedet følte mig lidt udenfor. Jeg har aldrig mødt et personale som er mere rummelige og nærværende, og i virkeligheden var de der bare for dem, som først og fremmest havde brug for nærværet. Så jeg måtte falde ind og gøre mig til en del af dette eller

Umiaq'en blev søsat i Nuuk i Grønland

føle mig sat lidt til side. Som ny leder i Vasac Sorø har jeg kun lidt erfaring i at være sammen med mennesker, der er udviklingshæmmede, mennesker med autisme og mennesker uden talesprog. På Åmosen har flere af brugerne alle tre handicaps. Men det, som slog mig, var, at jeg meget hurtigt slappede af i selskabet med folkene fra Åmosen. Hele stemningen derude inviterer til ro og godt samvær. En stille accept af at jeg er mig, og du er dig, og vi har begge noget at give hinanden, hvis vi vil det.

SPÆNDENDE AKTIVITETER MODVIRKER KONFLIKTER

Personalet på Åmosen har rigtig gode erfaringer i arbejdet for udviklingshæmmede med stort støttebehov. Ved hjælp af ekstraordinært spændende aktiviteter flyttes fokus væk fra konflikter. I stedet bliver brugerne optaget af aktiviteterne. Siden værkstedet blev oprettet i 1991, har de gennemført utallige, utrolige og

Hele ånden og tænkemåden på Åmosen er præget af ydmyghed over for brugerne af stedet

utænkelige projekter. Altid med brugerne i centrum og med brugernes aktive medvirken.

EN UMIAQ TIL GRØNLAND

Det ser ud, som om der ikke er noget, de ikke kan på Åmosen. Sammen med kajakforeningen Saqqit, der har hjemsted på Åmosen, byggede de i 2007 en umiaq. En umiaq er et grønlandsk fartøj, der har været brugt som langturs- og familiebåd i hele det arktiske område.

Forberedelser til dette projekt har taget omkring to år. Der er søgt om fondsmidler, og der er indkøbt værktøj og materialer til fremstilling af båden. Hele skroget blev forberedt af udviklingshæmmede og personale her i Danmark.

Derefter blev det hele pakket ned i en kæmpe trækasse, der vejede 300 kilo. Kassen blev sendt til Ålborg og sejlet til Nuuk. Efterfølgende rejste deltagerne i projektet til Grønland, hvor båden blev samlet og til sidst søsat.

Set udefra et rigtigt Pippi Langstrømpe projekt. Der er ikke nogen, som har sagt til dem, at det kan de ikke, og derfor lykkedes det. Man fokuserer på det, man kan! Og så kan man! På Åmosen er fem af brugerne fra Grønland. For dem er Grønland og grønlandsk kultur særligt interessant. Derfor var dette projekt naturligvis en helt særlig oplevelse for dem.

SAMARBEJDE OVER GRÆNSEN

At være åben udadtil er noget, som har været centralt for personalet på Åmosen. Værkstedet Åmosen har således i en årrække været i dialog med Certec på Lunds Universitet i Sverige. Certec' forskning tager afsæt i rehabiliteringsteknik for mennesker med funktionsnedsættelse. Forskningsansvarlig på Certec er den kendte fysiker og professor Bodil Jönsson, der blandt andet har skrevet succesbøgerne "Ti tanker om tid", "Tankekraft" og "I tide og utide". Bodil Jönsson har gennem mange år beskæftiget sig med, hvordan IT kan benyttes pædagogisk og i forhold til rehabilitering.

ANNONCE

◀ Åmosen og kajakforeningen Saqqit i gang med at bygge en umiaq i 2007

▼ Sammen med kajakforeningen Saqqit har Åmosen i årenes løb bygget 18 kajaker

En anden anerkendt forsker ved Certec er universitetsadjunkt Arne Svensk. Personalet på Åmosen har sammen med Arne Svensk haft en frugtbar dialog om, hvordan man kan understøtte kommunikation med digitale billeder. Dette mangeårige samarbejde har medvirket til at udvikle og forstå, hvordan mennesker med et svagt eller intet aktivt talesprog har lært at kommunikere ved hjælp af digitale billeder. Samarbejdet mellem Certec og Åmosen har skabt tætte faglige bånd og et meget værdifuldt vidensnetværk for det professionelle personale på Åmosen og Arne Svensk fra Certec. Dette netværk har medvirket til en konstant udvikling af den faglige indsats til glæde for brugerne på Åmosen.

Ingen stiller spørgsmål ved, at en svagtseende skal have briller og en hørehæmmet et høreapparat. Det er forholdsvis enkelt og let at forstå. Men på Åmosen, hvor brugere har flere og langt mere omfattende og komplicerede handicaps, er hjælpemidler til kommunikation og hele den socialpædagogiske indsats stadig under udvikling. Der er imidlertid ikke tvivl om,

at samspillet mellem teori og praksis allerede har medvirket til et kæmpe løft både i forskningen og i praksis.

Når man ser brugerne på Åmosen bruge digitale billeder som kommunikation, er man ikke i tvivl om de store fremskridt der er gjort på dette område. At man kan kommunikere og blive forstået har enorm betydning. Frustrationer og voldsomme reaktioner skyldes ofte, at brugeren ikke kan gøre sig forståelig. Digitale billeder er med andre ord ikke kun et vidunderligt hjælpemiddel. Det forebygger også konflikter og vold.

PROJEKT 20 OG ÅMOSEN

Et af målene med at Åmosen deltager i Projekt 20 er at dokumentere det arbejde, der udføres på værkstedet. I løbet af 2008 vil den faglige indsats, projekter og aktiviteter på Åmosen blive beskrevet, og de indsamlede erfaringer vil blive formidlet til omverdenen. Vi satser på at kunne præsentere gode eksempler fra praksis på Åmosen. Der sigtes på både en fagspecifik information og en mere bred offentlig information. Så dette er langtfra det sidste ord, der er skrevet.

ÅMOSEN

Værkstedet Åmosen er en del af Vasac Sorø. Det er Sorø Kommune der er driftsher for Vasac Sorø, der ud over aktivitetstilbud til udviklingshæmmede også har særskilte afdelinger med dagtilbud til mennesker, der har en sindslidelse. Åmosen har til huse i Niløse gamle skole, hvor man råder over fem tidligere undervisningslokaler, gymnastiksal og udendørs idrætsbaner. Herudover foregår en del af aktiviteterne i skoven omkring Dianalund. Værkstedet har 15 handicappede i alderen 25 til 55 år. Der arbejder både mænd og kvinder på Åmosen. Personalet består af pædagoger og værkstedsassistenter med forskellig faglig baggrund. Der er ofte en praktikant fra et socialpædagogisk seminarium tilknyttet værkstedet.

Se mere på: www.aamosen.com

ANNONCE

Sytter Kristensen overrækker hædersprisen til Naja Brandt. Prisen består af et indrammet bevis samt et keramikfad fremstillet på et beskyttet værksted

Hæderspris

til en af hverdagens helte

De mange skandalesager om omsorgssvigt af udviklingshæmmede har sat fokus på blandt andet dårlig og utidssvarende pædagogik. Men det er ikke hele billedet. For mange pædagoger gør et kæmpe stykke arbejde for målgruppen. En ny hæderspris vil bringe de gode eksempler ud i lyset

AF ARNE DITLEVSEN ■
FOTO KLAUS MADSEN, THISTED DAGBLAD

Naja Brandt blev den første modtager af N.E. Bank-Mikkelsens Mindefonds nye hæderspris. Prisen gives til "en almindelig medarbejder", som har ydet en ekstraordinær indsats for mennesker med udviklingshæmning.

Og det har pædagog Naja Brandt gjort i sin egenskab af medarbejder på Boenheden Højtoftevej 50 i Thisted. Naja Brandt var indstillet til prisen for det arbejde, hun har gjort for at give en konkret beboer en indholdsrig tilværelse. Som det hedder i indstillingen fra beboerens mor, har Naja Brandt "lært ham (sønnen) at bruge computer, og hun har formidlet en maskine, der oplæser hans e-mails. Det er vigtigt, da han modtager e-mails fra sine søskende. Min søn er kørestolsbruger og skal have hjælp i døgnets 24 timer".

Baggrunden for den nye pris er de senere års mange skandalesager om omsorgssvigt af mennesker med udviklingshæmning fra Strandvænget til Tokanten. Med prisen håber Mindefonden at sætte fokus på de gode eksempler.

Prisen blev uddelt af LEVs landsformand og formand for Mindefonden, Sytter Kristensen, der troppede op på et medarbejdermøde til stor overraskelse for alle – især Naja Brandt.

Naja Brandt har arbejdet på Boenheden Højtoftevej 50, siden det blev etableret i 1991. I forbindelse med prisuddelingen delte hun æren med alle sine kolleger, for, som hun sagde ifølge Thisted Dagblad, "alle gør et godt stykke arbejde, og jeg synes, at vi har en meget høj faglighed. Det gør arbejdet spændende og er med til at udvikle en fagligt".

ANNONCE

(Udviklingshæmmede) børns hverdagsliv

LEV-medlemmer kan købe den netop udkomne bog "(Udviklingshæmmede) børns hverdagsliv" til en yderst fordelagtig pris. Bogens ordinærpris er 345 kr. LEVs medlemmer kan købe den med rabat til 280 kr. (inkl. forsendelse).

Om (Udviklingshæmmede) børns hverdagsliv skriver forlaget: Brugen af fosterdiagnostik vinder kraftigt frem. Metoderne til at forudsige, om det ventede barn har en kromosomfejl, udvikles og anvendes af flere og flere, og mange fravælger at få et barn, der er anderledes. Men er udviklingshæmmede børns liv nødvendigvis et dårligere liv?

Bogens forfatter Kim Rasmussen tager udgangspunkt i fire børns hverdagsliv. Børnene har alle Downs syndrom, og deres liv adskiller sig på flere punkter fra ikke-handicappede børns liv. Men først og fremmest ligner deres hverdag alle mulige andre børns hverdag - med forældre, søskende, skole, sfo og fritidsaktiviteter, sorger og glæder. Kim Rasmussen sætter derfor parentes om det udviklingshæmmede og beskriver børnene først og fremmest som børn og først dernæst som udviklingshæmmede.

Ud over en kultursociologisk beskrivelse af børnenes hverdagsliv med fokus på bl.a. institutionernes fysiske rammer giver bogen indblik i den historiske opfattelse og behandling af udviklingshæmmede og indblik i status i dag. Endelig giver bogen et bud på, hvordan vi kan bevæge os i nye retninger. Kim Rasmussen er kultursociolog og lektor ved Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning på RUC. LEV har støttet udgivelsen af (Udviklingshæmmede) børns hverdagsliv.

**Ønsker du at bestille bogen, så send en mail til: camilla@klim.dk
Husk at mærke bestillingen LEV.**

(Udviklingshæmmede) børns hverdagsliv
Af Kim Rasmussen,
353 sider
280 kroner (for medlemmer af LEV)
ISBN 978-87-7955-624-9

Opgør med en gammel institution

Slagelse Kommune har en stor andel beboere med udviklingshæmning. Men det forhindrer ikke store ambitioner på boligområdet for mennesker med udviklingshæmning. Der indvies i disse år dusinvis af nye boliger årligt

Andersvænge er navnet på en af de "gode" gamle institutioner for udviklingshæmmede. I storhedstiden omkring 1970 boede her omkring 600 udviklingshæmmede i, hvad der vel nærmest kan beskrives som et lille bysamfund. I dag bor der cirka 225 udviklingshæmmede i det store område, der nu ikke længere hedder Andersvænge, men Rosenkildeparken.

Fredag den 19. september 2008 var der officiel indvielse af 30 splinternye boliger i Specialcenter syns- og hørehæmmede i Rosenkildeparken. Boligerne har tekøkken, bad og toilet, stue og soveværelse. Centeret består af fem

kvadratiske pyramideklynger med seks boliger i hver. I hver klynge er der et fælles køkken/alrum, og desuden er der fælles for hele bebyggelsen et massage- og sparum samt en café. Fokus har været at skabe tidssvarende boliger. Til gengæld har man været nødsaget til at spare på udgifterne udendørs. Boligerne har ikke fået den lovede terrasse, og en sanserhave er det heller ikke blevet til. Endnu i hvert fald.

MODERNE BOLIGER TIL ALLE

Boligerne i Specialcenter syns- og hørehæmmede erstatter de boliger, som de 30 beboere havde i en af de gamle blokke i Rosenkildeparken. Boliger ned

til syv kvadratmeter og uden eget bad og toilet. Boligerne i specialcenteret er et glimrende bevis for den helt bevidste målsætning, man har i Slagelse Kommune (og tidligere Vestsjællands Amt) om at skabe moderne boliger til alle udviklingshæmmede i området. Og det er en del i og med, at kommunen efter kommunalreformen overtog de fleste af de gamle amtstilbud for handicappede uden skelen til, om borgerne oprindeligt kommer fra Slagelse Kommune eller andre kommuner.

Arbejdet med at etablere boligerne er godt i gang. I 2007 og 2008 har

Indvielse af Specialcenter syns- og hørehæmmede

man således i alt indviet 129 nye almene boliger til målgruppen, nemlig udviklingshæmmede og autister. Alle boligerne ligger i Rosenkildeparken. I de kommende to-tre år er planen at opføre yderligere 112 boliger til personer, der i dag bor i gamle, nedslidte værelser i Rosenkildeparken.

Ambitionen er, at Slagelse Kommune bliver den første store kommune, som er fuldt udbygget med almene boliger til alle handicappede borgere med behov for et botilbud.

BEVIDST SATSNING

Jørgen Andersen (SF), udvalgsformand for Slagelse Kommunes Handicap og Socialpsykiatriudvalg, fortæller om baggrunden for kommunens fokusering på netop udviklingshæmmede og udviklingshæmmedes livsvilkår:

- Slagelse Kommune overtog efter kommunalreformen qva blandt andet Andersvænges placering vel omkring 80 procent af amtets gamle amtsinstitutioner, så der er en stor koncentration af udviklingshæmmede i kommunen. Derfor valgte vi også at satse på handicapområdet efter reformen. Det fagudvalg, jeg er formand for, Handicap og Socialpsykiatri, er et udvalg som dækker netop dette område. Og det er ikke normalt i andre kommuner, at man har sådan et udvalg. Men det gør det muligt at præge

området og synliggøre det, så det behandles på lige fod med for eksempel Teknik og Miljø.

UDFLYTNING FRA ROSENKILDEPARKEN

Antallet af beboere i Rosenkildeparken med udviklingshæmning er faldende. Og den tendens fortsætter formentlig, når der skal bygges nyt til de 112 beboere, som stadig bor i de gamle blokke, for planen er, at de nye boliger ikke skal ligge i Rosenkildeparken, men spredes rundt i kommunen – evt. i Korsør, Skælskør og et tredje sted.

- Det hænger selvfølgelig sammen med, at vi godt vil gøre op med den gamle institutionstanke, der lå bag etableringen af Andersvænge i sin tid, siger Jørgen Andersen.

Han er dog ikke umiddelbart interesseret i at åbne op for boligbyggeri i Rosenkildeparken for andre end den nuværende gruppe af autister og udviklingshæmmede:
- I mit hoved skal vi beholde området for denne gruppe. Det er trygt for dem, der

bor her, der er simpelthen et unikt miljø, og beboerne kan færdes frit.

FORTSAT ET OMRÅDE FOR HANDICAPPEDE

Ikke desto mindre er Rosenkildeparken kendetegnet ved, at det er et område, hvor der kun bor handicappede. Parken bruges således ikke meget af byens øvrige beboere, men som Jørgen Andersen siger, så kommer de mennesker med udviklingshæmning og autisme, der bor i området, også i selve byen. En del arbejder også uden for Rosenkildeparken på værksteder og lignende.

Ambitionen er, at Slagelse Kommune bliver den første store kommune, som er fuldt udbygget med almene boliger til alle handicappede borgere med behov for et botilbud

Hvad de ledige bygninger i Rosenkildeparken skal bruges til, har man endnu ikke taget beslutning om. Jørgen Andersen forestiller sig, at autismedcenteret kunne overtage nogle af dem til for eksempel undervisningsbrug, for det er et område i stor udvikling.

Der vil formentlig inden udgangen af i år ligge et forslag til, hvor de "sidste" 112 boliger til udviklingshæmmede skal opføres. Det forslag skal så behandles politisk efterfølgende.

tilsyn

til gavn for brugerne af sociale tilbud – og deres pårørende

Medierne sætter fra tid til anden fokus på forholdene i sociale tilbud gennem brugen af 'undercover'-medarbejdere. I de stille stunder, når de skjulte kameraer er slukkede, er der tid til at reflektere og fundere over, hvordan tilsynet med de sociale tilbud fungerer, og hvordan det involverer brugerne af de sociale tilbud og deres pårørende

Indenfor det seneste år har danske TV-medier med jævne mellemrum kunne dokumentere forhold på sociale døgntilbud til voksne med skjult kamera, og de fremstillede forhold har dannet grundlag for drøftelser i flere fora.

Det skjulte kamera har afdækket holdninger, etik, værdier og menneskesyn i de sociale tilbud, som ellers kan være svære at afdække på anden vis. Pårørende, som jævnligt kommer på besøg i tilbudene, oplever forholdene, som de er, imens de er tilstede, og beboerne kan have vanskeligt ved at give direkte udtryk for eventuelle misforhold af åbenlyse årsager, som f.eks. det nedsatte funktionsniveau, forholdet til personalet efterfølgende eller simpelthen fordi de ikke har erfaring for, at forholdene kan være anderledes.

Udsendelserne har endvidere sat fokus på tilsynet med de sociale tilbud og de krav, der bør stilles til et tilsyn. I lovens forstand er tilsyn ikke et nyt begreb; hverken når det gælder det personrelaterede tilsyn eller det driftsorienterede tilsyn. Mediernes fokus har sat tilsynet til debat, både når det gælder prioriteringen, indholdet og kvaliteten af tilsynet.

Siden 1996 har jeg som socialrådgiver arbejdet med tilsyn på forskellig vis, både i forhold til børn, unge og voksne og i forhold til mangfoldigheden af nedsatte funktionsevner. Med denne artikel håber jeg at give indblik i, hvad et tilsyn kan bruges til, og hvorfor tilsynet er væsentligt for både mennesket og fagligheden i de sociale døgntilbud.

HVAD ER GRUNDLAGET FOR AT FØRE TILSYN?

Serviceoven og Retssikkerhedsloven præciserer begge, at kommuner og regioner er forpligtet til at føre lovpligtige tilsyn med sociale tilbud til børn og voksne. Lovgivningen ligger op til uvidlige tilsyn, som ikke er en del af tilbudenes drift, og som ikke har interesser i klemme i forhold til det enkelte tilbud.

Tilsynet skal sikre, at beboerne modtager det tilbud, som de er visiteret til,

at indholdet lever op til de formulerede kvalitetsstandarder for tilbudet, samt at beboernes retssikkerhed er sikret, og dermed at lovgivningen efterleves. Herunder hører en sikring af den etik, som beboerne mødes med og de værdier, som det enkelte tilbud ligger vægt på, hvilket indbefatter menneskesyn og pædagogik.

Kontrol er en nødvendighed i tilsynet, da det næppe vil være muligt, at gennemføre tilsyn uden kontrol. Tilsynet kan blandt andet kontrollere om de sociale tilbud lever op til servicelovens intentioner og retningslinjer, og om retssikkerheden er i front.

Kvalitet er et fokusområde i tilsynet, som giver mulighed for at vurdere om ydelsen leveres med etik og værdighed, og om kvaliteten i den pædagogiske indsats er nutidig og i udvikling gennem refleksioner, supervision og uddannelse. Kvalitetsperspektivet omsætter ord til praksis og afprøver, om der er reel handling bag de formulerede værdier og mål.

Udvikling er det, der giver tilsynet værdi. Udvikling skal bidrage til, at tilbudene kan udvikle praksis og optimere det pædagogiske tilbud fremadrettet, så indholdet kan blive endnu mere kvalificeret. Udvikling kræver handling.

At gennemføre tilsyn med fokus på kontrol, kvalitet og udvikling er en udfordring, der stiller krav om bred social erfaring, indblik i udviklingsområder og forskning, indsigt i lovgivningen og organisatorisk forståelse, som kan placere brugerne af det sociale tilbud i en kontekst, som også indbefatter myndigheden og personalet i tilbudet. Ligeledes stiller det krav til tilbudene og myndighederne, om at bruge tilsynet konstruktivt og fremadrettet med henblik på at udvikle og forbedre forholdene til gavn for brugerne af de sociale tilbud.

HVORDAN KAN BRUGERNE AF SOCIALE TILBUD BRUGE TILSYNET?

Som bruger af et socialt tilbud kan tilsynet bruges som et talerør til den ansvarlige myndighed. Processen omkring tilsynet tillægger brugerne af det sociale tilbud en stor værdi, og sætter individet i centrum som omdrejningspunkt for de mange vinkler, der undersøges i løbet af tilsynet.

En sandhed har som regel flere nuancer, og tilsynet er et middel til at kunne tale frit og til at blive taget alvorlig. En udtalelse vil som regel blive afprøvet på flere niveauer og fra flere vinkler, og tilsynet vil være forpligtet til at sikre en god og ordentlig behandling af konkrete udtalelser eller oplevelser, som kræver en forbedring eller ændring.

På den måde kan tilsynet også benyttes som formidler mellem brugeren af det sociale tilbud og den rette myndighed eller instans, som skal gå ind i en eventuel udtalelse eller oplevelse efterfølgende.

Det er vigtigt at bruge tilsynet som et led i forståelsen af demokrati og de rettigheder og forpligtelser samt retssikkerhed, der knytter sig hertil. Tilsynet kan bruges som tema på bruger- eller beboermøder, og der kan sættes fokus på brugerinddragelse og medborgerskab

i forhold til tilsynsfunktionen. Jeg har oplevet eksempler på, at brugere af sociale tilbud har taget stilling til tilsynets planlægning og gennemførelse – både i forhold til mødeafholdelse, invitation til pårørende og rundvisning etc., og her har samspillet omkring tilsynet haft en betydning for brugerne.

Tilsyn handler også om respekt for den enkelte, og den enkeltes rettighed til at ytre sig og til at blive taget alvorligt. Det er på mange måder tilsynet, der skal adskille tidligere tider fra nuværende tider og sikre, at beboere opnår medborgerskab, og at

Det skjulte kamera har afdækket holdninger, etik, værdier og menneskesyn i de sociale tilbud, som ellers kan være svære at afdække på anden vis

ANNONCE

Vivian Elkjær er chefkonsulent i Bunk & Elkjær, som er en socialfaglig konsulentvirksomhed, der leverer forskellige konsulenttydelser til gavn for brugere af sociale tilbud

servicelovens intentioner om ansvar og medinddragelse også når ud i de sociale tilbud.

HVORDAN KAN PÅRØRENDE BRUGE TILSYNET?

Som pårørende kan tilsynet bruges til dels at støtte brugerne af de sociale tilbud, men også til tilsvarende formidling af indtryk og oplevelser i tilbudet. Et driftsorienteret tilsyn kan ikke som sådan gå ind i en enkelt-sag, men tilsynet hjælper med at få kanaliseret forhold, der vedrører enkeltperson, til den rette instans.

Pårørende kan bruge tilsynet til at omsætte egne forhold til faglighed. Dette skal forstås i et udviklingsperspektiv, idet tilsynet som nævnt tidligere, først får egentlig værdi, når tilbudene bearbejder tilsynet i fremadrettet udvikling.

Tilsynet er derfor et talerør, som pårørende kan benytte til både positive og negative udtalelser. At tilsynet er uvildigt er vigtigt, da alle involverede i tilsynet netop skal kunne tale frit med en sikkerhed for, at udtalelser ikke påvirker tilsynet i hverken den ene eller den anden retning.

Der kan være flere dilemmaer for pårørende, som det kan være givtigt at overveje på forhånd. Det er væsentligt at gøre sig klart, om udtalelser sker for

egen eller for brugerens skyld. Sondringen her imellem kan til tider være vanskelig, da omsorg kan komme på kant med respekten for den enkelte, ligesom pårørendes støtte kan overskride brugerens behov, ønsker og egne oplevelser.

Tilsynet tjener som en sikkerhed for pårørende, idet tilsynsrapporter skal være tilgængelige ligesom kvalitetsstandarderne for tilbudene. Flere steder offentliggøres tilsynsrapporterne på kommunernes eller regionernes hjemmesider eller via Tilbudsportalen. Dette giver pårørende en mulighed for at sætte sig ind i tilbudet inden indflytning; en slags tilstandsrapport, ligesom det giver mulighed for at følge op på, hvad tilbudene og kommunen/regionen har gjort ved indholdet.

HVORNÅR NYTTER TILSYNET?

Det siger sig selv, at en tilsynsrapport ikke bare må ligge i en skuffe eller stå på en hyld for at samle støv. Tilsynet skal bruges aktivt med udvikling for øje, og en tilsynsrapport skal munde ud i en handleplan fra det enkelte tilbud. Nogle ting vil tilbudet selv kunne handle på, mens andre ting kan kræve

et samarbejde med kommunen eller regionen, eller måske en helt tredje instans.

Politisk bevågenhed og opbakning fra ledelsen smitter af på brugere, pårø-

ende og ansatte, og bevirker en åbenhed omkring tilsynet. Denne vilje og opbakning til tilsynet giver samtidig indtryk af at tage tilsynet alvorligt, og at kommuner/regioner ønsker kvalitet og udvikling i modsætning til opbevaring og heng(l)emmelse.

Politisk bevågenhed og opbakning fra ledelsen smitter af på brugere, pårørende og ansatte, og bevirker en åbenhed omkring tilsynet

Tilsynsfunktionen stiller krav til tilbudene om at lytte og sætte tingene i rette perspektiv. Mange gange kan det være svært at forholde sig til noget, der lyder som en kritik, men som i virkeligheden er forhold, hvor der er mulighed for at tænke i forbedringer og udvikling. Når først dialogen fungerer, og tilsynet bliver omsat det enkelte sted, så opleves der ofte en synergi-effekt som fører flere forhold med sig.

Tilsynet nytter, når det bidrager til kvalitet og udvikling til gavn for brugerne af sociale tilbud.

ANNONCE

Når sorgen rammer

Hver dag året rundt er der mennesker, som mister en nær slægtning, de holder af. Det kan være en bror, søster, en forælder eller noget helt fjerde. Det er altid hårdt for dem, der sidder tilbage med sorgen og savnet – og selvfølgelig også selv om man er udviklingshæmmet

AF JOHNNY KOLD,
NÆSTFORMAND I ULF

Da nytåret 2007 ringede ind, var vi en ganske almindelig dansk familie på to voksne og tre børn. Men inden året sluttede, var der vendt fuldstændig op og ned på mit og min families liv. I

sensommeren begyndte vores ellers så friske mor at skranke, men hun var ikke typen, der gav ondt af sig, så vi regnede med, at hun nok hurtigt blev frisk igen.

I den følgende tid var hun først hos sin egen læge, som rent ud sagt ikke tog hendes pinsler særlig seriøst, men det havde lange udsigter med hensyn til at komme til en speciallæge. Min mors arbejdsplads havde imidlertid tegnet en sundhedsforsikring for alle deres medarbejdere, og derfor fik hun en akut tid på Hamlet, hvor hun måtte igennem et utal af undersøgelser, og hun blev efterfølgende indlagt på Helsingør Hospital, for det man troede var galdesten. Men hvor tog de fejl. Til sidst blev hun overført fra Helsingør Hospital til Rigshospitalet i København, hvor man

langt om længe fik konstateret, at hun havde kræft i leveren, som desværre spredte sig med ekspresfart.

Nyheden slog selv sagt benene fuldstændig væk under os alle. Alt var kaos og min ene lillebror Michael og hans forlovede Marianne var parate til at udsætte deres bryllup af samme årsag. Heldigvis fik vores forældre overtalt dem til at gennemføre brylluppet som planlagt. De fik en god fest, og på trods af sygdommen holdt vores mor ud stort set hele aftenen.

Derefter gik det desværre mere og mere ned ad bakke, og da jeg om morgenen den 16. oktober kørte på arbejde, var jeg inderst inde klar over, at det nok var ved at være slut. Min forudelse kom til at holde stik. Jeg blev kaldt ind på Rigshospitalet samme formiddag, fordi hendes tilstand var blevet forværret, og hun døde natten til den 17. oktober uden at være kommet til bevidsthed. Mine brødre, vores far og jeg var hos hende, da hun sov ind.

Midt i sorgen varmede det alligevel at opdage, at familiedømmer, som vi ikke havde forventet det af, dukkede op og tog sig af os og tændte et trods alt lille lys i mørket.

Tiden derefter har været alt andet end let. Værst af alt har det været at opdage, at hjælp og støtte fra hospitalerne til de efterladte er meget mangelfuld. Jeg er

desværre ikke den eneste, som sidder tilbage med en sådan følelse. Jeg ved fra mine søskende og vores far, at også de har følt sig meget svigtet af systemet i situationen.

Vi kunne have haft stor nytte af samtaler med psykologer/læger, så vi havde fået nogle "redskaber" til hjælp til at bearbejde sorgen. Jeg har her knapt et år senere måttet erkende, at jeg desværre ikke magter at kæmpe mig igennem sorgen, og jeg har derfor måttet bede kommunen om hjælp.

I starten følte jeg det som et nederlag, men omvendt har det været et nødvendigt skridt at tage, hvis det skal lykkes mig at komme helskindet igennem. Min pointe med beretningen er at få sat fokus på begrebet "udviklingshæmmede og sorg", et tema, som desværre fylder alt for lidt i debatten, når det handler om udviklingshæmmede.

Midt i sorgen varmede det alligevel at opdage, at familiedømmer, som vi ikke havde forventet det af, dukkede op og tog sig af os og tændte et trods alt lille lys i mørket

Jeg var heldig at have kollegaer, der i mit tilfælde havde overskud til at tage hånd om situationen. I første omgang ved blot at lytte og trøste. Brug forældre og søskende, lyder rådet ofte, men min

erfaring er, at selv om jeg ikke tvivler på, at de hellere end gerne vil, så er det svært at hjælpe andre, når man selv er følelsesmæssigt involveret. De færreste magter at bearbejde en stor sorg alene. Der skal hjælp til, før det i værste fald kan være for sent.

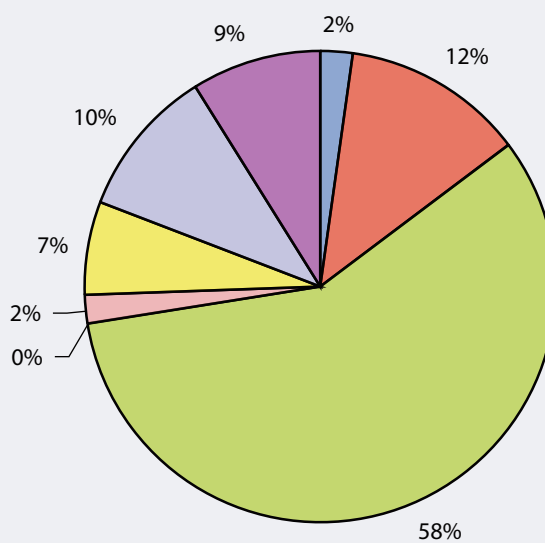

RESULTATOPGØRELSE		
Note	2007 kr.	2006 kr.
INDTÆGTER		
	1.191.634	1.143.162
Kontingentindtægter		
1 Modtagne midler	6.388.228	5.936.222
2 Aktiviteter	30.973.246	30.490.932
3 Projekter	3.390.210	3.203.607
4 Indtægtsdækket virksomhed	5.226.110	4.930.207
5 Finansielle indtægter	4.679.933	3.556.103
Indtægter i alt	51.849.361	49.260.233
UDGIFTER		
2 Aktiviteter	-31.900.645	-28.916.645
3 Projekter	-3.390.210	-3.203.607
4 Indtægtsdækket virksomhed	-5.691.231	-4.333.675
6 Medlems- amtskreds- og foreningsservice	-2.732.562	-1.520.814
7 Tilskud	-1.238.247	-1.135.009
8 Oplysnings- og udvalgsarbejde	-4.297.858	-5.559.901
9 Administrationsomkostninger	-3.970.380	-3.462.996
5 Finansielle udgifter	-414.977	-650.335
Udgifter i alt	-53.636.110	-48.782.982
ORDINÆRT DRIFTSRESULTAT	-1.786.749	477.251
10 Ekstraordinære indtægter	2.563.368	3.694.993
11 Ekstraordinære udgifter	-11.844.995	-2.995.413
Årets resultat	-11.068.376	1.176.831
Som fordeles således:		
19 Henlæggelse til imødegåelse af tab ved salg af ejendomme	2.323.917	3.661.578
Regulering af henlæggelse til strukturarbejdet		-272.195
Overført til frie midler	-13.392.293	-2.212.552
I ALT	-11.068.376	1.176.831

INDTÆGTS- OG UDGIFTSFORDELING

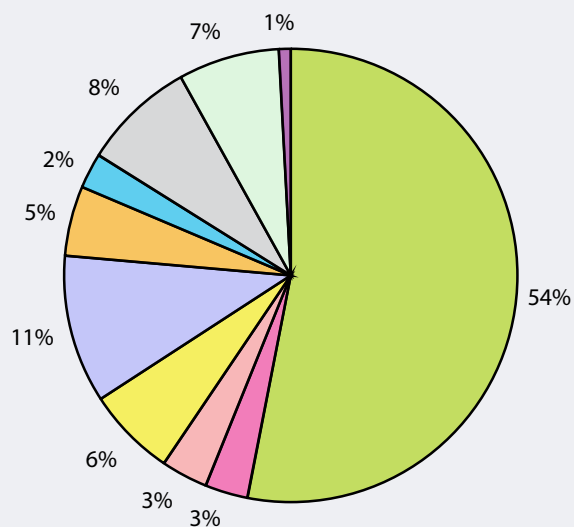
INDTÆGTSFORDELING

- Kontingentindtægter 2%
- Modtagne midler 12%
- Indtægter ejendomme 58%
- Kursusejendom Råmosegård 0%
- Øvrige aktivitetsindtægter 2%
- Indtægter til projekter 7%
- Indtægtsdækket virksomhed 10%
- Finansielle indtægter 9%

UDGIFTSFORDELING

- Udgifter ejendomme 54%
- Kursusejendom Råmosegård 3%
- Øvrige aktivitetsudgifter 3%
- Udgifter til projekter 6%
- Indtægtsdækket virksomhed 11%
- Medlems-, amtskreds-, og foreningsservice 5%
- Bevilgede tilskud 2%
- Oplysnings/udvalgsarbejde 8%
- Administrationsomkostninger 7%
- Finansielle udgifter 1%

BALANCE PR. 31. DECEMBER			
Note		2007 kr.	2006 kr.
ANLÆGSAKTIVER			
Materielle anlægsaktiver			
Ejendomme (bofællesskaber mv.)			
12	Ejendommenes bogførte værdi	375.292.392	373.958.810
	Øvrige aktiver i ejendomme	4.924.991	6.208.339
Kursusejendommen Råmosegård			
13	Ejendommens bogførte værdi	4.391.494	12.041.494
	Øvrige aktiver i ejendommen	3.128.972	3.306.688
Finansielle anlægsaktiver			
Værdipapirer			
14	Obligationer	4.464.875	4.817.295
	Efterfinansieringslån ejendomme	4.611.048	5.116.965
	Pantebreve	5	5
Legatmidler			
15	Legatmidler til legater med rentenydere	2.016.450	2.043.938
	Legatmidler til særlige formål	3.946.950	3.927.533
	Højskoler (tidligere Jubilæumsboligfonden)	548.937	548.937
Anlægsaktiver i alt		403.326.114	411.970.004
OMSÆTNINGSAKTIVER			
Tilgodehavender			
16	Debitorer	1.321.640	617.284
	Forudbetalinger og deposita	311.974	335.154
17	Mellemregningskonti	1.925.780	1.988.875
3	Særlige projekter – akkum. beholdning	128.048	106.024
	Udlån til selvejende institutioner m.fl.	1.379.230	1.601.446
Likvide beholdninger		111.900	280.669
Omsætningsaktiver i alt		5.178.572	4.929.452
AKTIVER I ALT		408.504.686	416.899.456

BALANCE PR. 31. DECEMBER

Note		2007 kr.	2006 kr.
PASSIVER			
Egenkapital			
Frie midler			
Bygge- og dispositionsfonden:			
	Saldo 1/1 2007	27.039.463	29.252.015
	Årets resultat	-13.392.293	13.647.170
			-2.212.552
Bundne/disponerede midler			
19	Henlæggelser	15.089.351	12.139.597
	Legatmidler til legater med rentenydere	2.016.450	2.043.938
	Legatmidler til særlige formål	3.946.950	3.927.532
	Højskoler (tidligere Jubilæumsboligfonden)	548.937	548.937
Egenkapital i alt		35.248.858	45.699.467
Gæld			
Langfristet gæld			
Ejendomme (bofællesskaber mv.)			
20	Prioritetsgæld	292.348.527	288.295.314
	Øvrige gældsposter	48.510.422	340.858.949
			55.334.696
Kursusejendommen Råmosegård			
21	Prioritetsgæld	17.794.144	18.219.653
	Øvrige gældsposter	104.662	17.898.806
			189.344
Kortfristet gæld			
Diverse kreditorer			
	Bankgæld	5.315.381	692.176
	Amtskredsbank	4.728.971	4.188.744
22	Diverse kreditorer	554.909	1.491.430
	Skyldig moms	376.269	56.688
23	Skyldige lønomkostninger	2.032.191	13.007.721
			1.514.535
Hensættelser			
24	Hensættelser, diverse	1.362.304	1.111.385
3	Hensættelser, projekter	128.048	1.490.352
			106.024
Gæld i alt		373.255.828	371.199.989
PASSIVER I ALT		408.504.686	416.899.456

Ledelsesberetning

I lighed med tidligere år har Landsforeningen arbejdet aktivt på at sikre et positivt resultat af driften. Årets ordinære driftsresultat på – t.kr. 1.787 samt et samlet resultat på – t.kr. 11.068 er således ikke tilfredsstillende. Udgifterne er steget, og dette er ledsaget af et stigende indtægtsniveau. Regulering af værdien på ejendomme med indekslån samt en nedskrivning af værdien af Råmosegård er de væsentligste årsager til underskuddet. Foreningen påbegyndte derfor omkring årsskiftet 2007 og 2008 et større udredningsarbejde, der allerede har mundet ud i en række konkrete aktiviteter, der dels allerede er iværksat og dels fordrede beslutning på Repræsentantskabet oktober 2008.

I det følgende gennemgås væsentlige økonomiske forhold inden for udvalgte virksomhedsområder. HB fremlagde på repræsentantskabsmødet i starten af oktober 2008 en mere faglig beretning for alle landsforeningens arbejdsområder.

GENEREL INTERESSEVARETAGELSE

I 2007 har Landsforeningen haft direkte udgifter på ca. 7,3 mio.kr. til den generelle interessevaretagelse, som den er fastlagt i foreningens formålsbestemmelser. Repræsentantskabet oktober 2006 besluttede, at Landsforeningen i repræsentantskabsperioden 2006-2008 skulle have særligt fokus på gruppen med de største støtte behov. Et fokus som mange steder var godt set i betragtning af de rystende forhold, som er kommet frem i offentligheden i 2007 (f.eks. Strandvænget og Tokanten). Konsekvenserne har været et stort og mange facetteret arbejde med sagerne, der har krævet foreningens fulde opmærksomhed. Det efterfølgende arbejde med henholdsvis Danske Regioner og Kommunernes Landsforening har været mere krævende end forventet.

Den politiske virkelighed for mennesker med udviklingshæmning dannes i kommunerne. Det er derfor nødven-

digt, at Landsforeningen fortsat prioriterer det lokale arbejde højt. Landsforeningens nye struktur, hvor foreningen gik fra amtskredse til kommunekredse, har været og er fortsat en udfordring for foreningen, som naturligt kræver mange ressourcer. Det er foreningens ledelses opfattelse, at uden en høj prioritering af netop denne opgave falder fundamentet for foreningens arbejde til jorden.

Disse to områder er klart årsagen til, at forbruget på området "Generelt interessevaretagelse" er noget højere i 2007 end i 2006. Det bemærkes, at indtægterne ved kontingent, tips og lotto samt arv er mindre end de direkte udgifter, hvorfor Landsforeningen i starten af 2008 påbegyndte et analysearbejde for at opnå yderligere indtægter. Dette arbejde har ført til konkrete forslag, som blev fremlagt for repræsentantskabet i oktober, men arbejdet skal fortsætte i den kommende repræsentantskabsperiode.

EJENDOMME

I 2007 har Landsforeningen afhændet en ejendom med et samlet overskud på t.kr. 2.324. Som vanligt er dette resultat henlagt til imødegåelse af tab ved salg af ejendomme, hvilket bringer den samlede henlæggelse op på i alt t.kr. 10.526. Tidligere er ejendommenes værdi løbende blevet forøget med værdien af indekstruleringen på ejendomme med indekslån. I erkendelse af at denne praksis er mindre retvisende, er der under ekstraordinære udgifter ført t.kr. 4.182. Beløbet fremkommer dels som årets aktiverede indekstrulering t.kr. 1.265 og dels som 10% af tidligere aktiverede indekstruleringer t.kr. 2.917. Praksisændringen vedrører alene ejendomme med en tabsrisiko.

Det er ledelsens vurdering, at værdifastsættelsen af ejendommene som helhed er retvisende. Fremover vil værdifastsættelsen i højere grad blive baseret på vurde-

ringer under hensyntagen til både den reelle handelsværdi og målsætning for den enkelte ejendom.

I foråret 2008 godkendte FU en bemandingsudvidelse, som skal sikre, at tabsgivende ejendomme afhændes, at driften styrkes og at der igangsættes nye byggerier og moderniseringer. Effekten heraf forventes at indtræde i 2009, hvor der således forventes en væsentlig resultatforbedring på ejendomsområdet.

Kursusejendommen Råmosegård påvirker som tidligere resultatet negativt. I 2007 er tabet steget med yderligere t.kr. 48 til et samlet tab t.kr. 1.630. Billedet er i store træk det samme som i 2006, idet det stadig ikke har været muligt at forøge indtægterne via udlejning. Der er indledt forhandlinger med Djurslands Folkehøjskole om at højskolen kan overtage kursusejendommen for et symbolsk beløb, men foreningen vil til gengæld fremover ikke få årlige driftstab på ejendommen. LEV vil i forbindelse hermed også forlange, at betingelserne i højskolens gældsbreve bliver mere præcise. En analyse har i samme ombæring vist, at ejendommen har været værdisat for højt, LEV har derfor i 2007 regnskabet nedskrevet værdien med t.kr. 7.650.

Den forventede udlodning fra Kristine og Chr. Poulsens Legat til underskudsdekning af driftsresultatet Råmosegård er ikke realiseret, men det er stadig forhåbningen, at der i de kommende år vil kunne ske udlodning af den akkumulerede kapital, men til andre formål end en underskudsdekning ved Råmosegård.

DJURSLAND FOLKEHØJSKOLE

Folkehøjskolen har i 2007 realiseret et mindre overskud, og antallet af elever er svagt stigende. Antallet af elever er også i budgettet for 2008 stigende, men skolens egenkapital er fortsat negativ. Landsforeningens forretningsudvalg og højskolens bestyrelse er i kontakt, og højskolens økonomiske situation følges nøje. Som nævnt under Ejendomme, er der indledt forhandlinger med Djurslands Folkehøjskole, om at højskolen kan overtage kursusejendommen for et symbolsk beløb. Højskolen vil herefter kunne disponere over kursusejendommen til sine aktiviteter og vil også kunne bruge ejendommen som grundlag for at finansiere en aktivitetsudvikling og markedsføringstiltag med sigte på at konsolidere højskoledriften.

BASISFUNKTIONER

Landsforeningens administrationschef fratrådte sin stilling i foråret 2007, og Landsforeningens nye sekretariatschef tiltrådte sin stilling den 1. oktober 2007. I den mellemliggende periode blev den daglige ledelse varetaget af landsformand Sytter Kristensen. Den 1. maj 2008 tiltrådte en ny økonomichef, og der pågår nu vurderinger af de behov, der er for nye procedurer og styringsværktøjer. Det kan nævnes, at der allerede er taget tiltag til at forbedre projektadministrationen. Ledelsen ønsker i fremtiden en tættere økonomisk opfølgning, som allerede i budgetfasen viser sammenhængen mellem foreningens mål og de ressourcer, som tildeles opgaveløsningerne.

Efter sekretariatschefens tiltrædelse blev det åbenbart, at landsforeningens økonomi er kendetegnet af stigende udgifter og vigende indtægter. Der er som nævnt påbegyndt et større analysearbejde, der allerede har ført til konkrete tiltag, mens andre afventer repræsentantskabsmødet til oktober. Analysearbejdet forventes at fortsætte i den nye repræsentantskabsperiode.

Det skal afslutningsvist nævnes, at der i oktober 2007 blev indgået en overenskomst for sekretariatets medarbejdere. Et sigte med overenskomsten er at få fælles regler for personaleadministrationen, sådan at personaleressourcen i større grad kan samles om foreningens arbejde. Der har i den forbindelse været gennemført individuelle lønforhandlinger i første halvår 2008, hvormed den enkeltes løn og argumenterne herfor er fælles viden. Det er på samme måde væsentligt, at alle kender vilkårene for timeregistrering og ved, at ledelsen løbende følger op på overtid, ferieafholdelse m.m.

BEGIVENHEDER EFTER REGNSKABSÅRETS AFSLUTNING

Der er ikke indtruffet begivenheder, der påvirker årsrapporten for 2007 væsentligt.

ANNONCE

ANNONCE

ANNONCE

ANNONCE

Indkaldelse af ansøgninger til

NANNY JACOBSENS FOND

Fondens formål er at yde støtte til psykisk udviklingshæmmede

Støtte kan gives til såvel udviklingshæmmede enkeltpersoner som til projekter, hvis formål er at hjælpe grupper af psykisk udviklingshæmmede.

Desuden kan fonden give støtte til uddannelse og videnskabelige projekter.

Fonden yder kun støtte til personer og projekter, der ikke kan opnå offentlig støtte og prioriterer at støtte de psykisk udviklingshæmmede, der økonomisk er dårligst stillede.

Enkeltpersoner kan max. tildeles kr. 5.000,00 skattefrit i støtte.

Fonden uddeler støtte en gang om året, og ansøgningsfrist for året 2008 er den 5. november.

Ansøgningsblanket kan mod fremsendelse af frankeret svarkuvert og med angivelse af, om der søges til enkeltperson eller projekt, rekvireres hos bestyrelsens formand:

Advokat Ole Vojdeman

Kanalvej 4
5600 Faaborg
Tlf. 7010 1199
E-mail ov@ret-raad.dk

*Hvilken vej skal
LEV bevæge sig i de
kommende år
– giv din
mening til
kende på
www.lev.dk*

Rådgivning

til mennesker med handicap
og deres pårørende

Kørt fast i kommunen?

Ring til DUKH, hvis du har problemer med din sag i kommunen.

Vi giver uvildig rådgivning, når det gælder sagsbehandling på handicapområdet.

Kontakt os på
Tlf.: 76 30 19 30 ✉ mail@dukh.dk ✉ www.dukh.dk

DUKH

Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet

DUKH er en selvejende institution under Socialministeriet, der arbejder for at styrke retssikkerheden for borgere med handicap. Vi rådgiver både borgere og kommuner, når det gælder sagsbehandling på handicapområdet. Vi formidler vores viden i bladet DUKHsen og igennem omfattende foredragsvirksomhed. Læs mere på www.dukh.dk

Støt LEV

 støt dig selv

 støt udviklingshæmmede

Bliv medlem af LEV og få gratis rådgivning, kurser og viden om dit barns handicap, hvad du som forælder kan gøre for at hjælpe dit barn, og hvad du kan gøre for at hjælpe dig selv og andre familier med et udviklingshæmmet barn.

Vi tilbyder følgende typer medlemskaber

(priser er justeret op efter beslutning på repræsentantskabsmødet):

Enkelt medlem	300 kr. pr. år
Enkelt u. blad	175 kr. pr. år
Parmedlem	425 kr. pr. år
Parmedlem u. blad.....	250 kr. pr. år
Pensionist/studerende	150 kr. pr. år
Pensionistpar/studerendepar.....	225 kr. pr. år
Pensionist/studerende u. blad.....	75 kr. pr. år
Livsvarigt medlem	3.500 kr.
Forening.....	800 kr. pr. år
Guldmedlem	5.000 kr. pr. år
Abonnement.....	300 kr. pr. år

Du kan melde dig ind i LEV ved at ringe på tlf. 3635 9696, sende en e-mail til lev@lev.dk eller direkte fra LEVs hjemmeside www.lev.dk

Udviklingshæmmede laver aktivitetspark for børn

Torsdag den 25. september åbnede Bøgeskovgårds Aktivitetspark i Viby ved Århus. Parken er målrettet daginstitutioner, dagplejemødre, skolefritidsordninger og skoler.

Brugerne på Bøgeskovgård, der er en institution for voksne, psykisk udviklingshæmmede, har gennem et par år arbejdet på at opbygge aktivitetsparken, der blandt andet omfatter en fodboldgolfbane, mountainbikecykler, samt daglige aktiviteter som skattejagt for børnene og bagning af snobrød.

Formålet har blandt andet været at skabe en spændende og meningsfuld arbejdsplads for brugerne af Bøgeskovgård samtidig med at de i

deres hverdag kan interagere med børn inden for normalområdet. Aktivitetsparken kan benyttes af børn i daginstitutioner, dagplejemødre, skolefritidsordninger og skoler.

Til Jyllands Posten siger forstander Jan Christensen om den nye park: "Formålet med parken er at give vores brugere et spændende og meningsfuldt arbejde, og vi forventer, at parken hele tiden skal udvikles, så vi får også nok af at se til i fremtiden. Samtidig har vi med aktivitetsparken også fået mulighed for at skabe et nyt og anderledes tilbud med både natur- og sanseoplevelser for børn i Århus Kommune."

Du og Jeg – en essaysamling

Du og Jeg handler om, hvordan mennesker med funktionsnedsættelser mødes af deres medmennesker – af deres lærere, pædagoger og behandlere, af deres familie og venner og af den øvrige omverden.

Bogen består af ti essays, hvor forfatteren bruger litteratur, film og andre kulturelle oplevelser som udgangspunkt til at reflektere over, hvordan disse mennesker behandles og opfattes – hvordan et Du og et Jeg mødes.

Du og Jeg er ikke fyldt med opskrifter på god omgangstone. Men, som Dr. Pæd. Birgit Kirkebæk formulerer det på bogens bagside, så indbyder den til refleksion og fordybelse.

Du og Jeg
– Om personlig etisk standard, empati og dedikation

Af Laust Torp Jensen
Frydenlund
199 kr.
ISBN 978-87-7887-661-4

Nyt kollegium skal sluse unge med særlige behov ud til egen bolig

CSV Sydøstfyn – Center for Specialundervisning for Voksne – opretter nu et kollegium i Nyborg for centrets unge elever med særlige behov. På kollegiet vil de unge få tilbudt botræning og eget kollegieværelse med pædagogisk støtte. Målet er at give de unge elever et helhedstilbud med uddannelse, bolig, fritidsaktiviteter og jobtræning – og på den måde hjælpe dem til at skabe deres egen tilværelse.

De kommende kollegianere har hidtil boet hjemme, fordi de ikke har andre muligheder. De vil komme til at bo på kollegiet i kortere eller længere tid, afhængig af hvor meget træning og støtte, de har brug for, før de kan sluses ud til egen bolig. Det nye kollegium – Carlsminde Kollegiet – åbner 1. november. Det har tidligere været kollegium for Nyborgskolen, som er kostskole for døve. Der bliver plads til 7 elever fra den 3-årige ungdomsuddannelse, og de får et støtteam på tre medarbejdere.

Ny bog om det rummelige arbejdsmarked

Handicapidrættens Videnscenter offentliggør i dag antologien "Arbejde for mennesker", der ud fra 17 artikler af forskellige bidragsydere beskriver muligheder og begrænsninger på det rummelige arbejdsmarked i Danmark.

Læs mere: www.handivid.dk

Anbragte børn har ofte handicap eller er udviklingshæmmede

Anbragte børn får i langt videre udstrækning end almindelige børn stillet en diagnose. De har ofte flere handicap og lider betydeligt hyppigere af børnepsykiatriske sygdomme, DAMP/ADHD eller er udviklingshæmmede. Det viser en ny undersøgelse om anbragte børns helbredstilstand, trivsel og skoleforhold, som SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, har lavet. Rapporten er en del af en større evaluering af anbringelsesreformen.

Læs mere: www.sfi.dk

Danske skoler er ofte ikke tilgængelige

Fysisk tilgængelighed til bygninger er en vigtig forudsætning for at sikre ligebehandling af mennesker med handicap. En ny rapport fra Center for Ligebehandling af Handicappede fokuserer på folkeskoler, fordi folkeskolen skal være for alle. Det indebærer en skole, hvor også elever med handicap kan deltage i undervisningen.

Men selvom der er krav om tilgængelighed i byggelovgivningen, giver kommunerne ofte dispensation fra kravene, eller også bliver reglerne slet ikke overholdt (som vi også kunne berette i LEV-bladet, nr. 5, 2008). Det betyder, at ny- og ombyggede bygninger ikke nødvendigvis er så tilgængelige, som de burde være.

Rapporten ser nærmere på tilgængeligheden til fire nybyggede eller ombyggede folkeskoler

Læs mere om tilgængelighed til folkeskoler på www.godtskolebyggeri.dk

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel
Tlf. 8628 0925
e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV-BLADET:

Nr. 6/57. årgang 2008
ISSN: 0902-6088

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00
Fredag: 9.00-13.00
GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)
2 00 10 04 (gaver og bidrag)

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen
Sytter Kristensen
Lasse Rydberg
Hans Andersen

FORSIDEFOTO:

Hans Juhl

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINES:

LEV 7/08 udkommer medio november
deadline 30. oktober 08
LEV 8/08 udkommer medio december
deadline 24. november 08

ANNONCEEKSPEDITION:

Damgårdsvvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flekklame.dk

OPLAG:

9.400 stk.

TRYK:

Glumsø Bogtrykkeri

LAYOUT:

Synergi
Telefon: 7027 9003

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:
10.00 - 12.00
Torsdag, fredag, lørdag, søndag:
Lukket
Ring 8038 0888
(LEV betaler samtalen)
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf: 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen
Tlf. 5695 6326
e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg
Tlf. 7532 1119
e-mail: elsemarie.kristen@mvb.net

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Dragør-Tårnby

Alex Dufrenne
Neelsvej 5
2791 Dragør
e-mail: alex.dufrenne@mail.dk

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller
Tlf. 7514 2879
e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov - Skanderborg

Jytte B Sørensen
Tlf. 8622 4631
e-mail: jytte.soerensen@kreds.lev.dk

Faxe

Henrik Sølund
e-mail: h-soelund@mail.dk

Fredensborg/Humblebæk

Michael Willenbrack
Tlf. 4848 0031
e-mail: michael.willenbrack@tdcadsl.dk

Frederiksborg

Ejvind Wilms
Tlf. 3321 7002
e-mail: ejvind.wilms@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen
Tlf: 9829 2186
e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Astrid Schøbel
Tlf. 4738 7015
e-mail: astrid@schoebel.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfn

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren
Tlf. 4364 6467
e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Høje Taastrup

Asger Høg
Tlf. 4656 3710
e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Greve

Sten Holst
Tlf. 4390 3306
e-mail: sten.holst@mail.dk.

Gribskov

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Hardy Høj
Tlf. 5470 4423
e-mail: hardy.hoej@kreds.lev.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej@dlgmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen
Tlf. 4971 9471
e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Mikael Bisted
Tlf. 7568 1227
e-mail: stened@mail.dk

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Jane Christensen
Tlf. 4444 0164
e-mail: janes@paradis.dk

Herning/Ringkøbing/Skjern

Inge-Lise Pilgaard
Tlf. 9719 1910
e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: kannrose@post8.tele.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laager@mail.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5917 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen
Tlf. 9749 1629
e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Hørsholm

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson
Tlf. 9725 2058
e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Kolding

Grethe Blond
Tlf. 7551 8263
e-mail: hcb220238@mail.tele.dk

København

Steen Stavngaard
Tlf. 3646 3783
e-mail: ss@sankt-anna.dk

Køge

Frank Poulsen
e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 4648 0976
e-mail: lykke.soerensen@privat.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen
Tlf. 9782 2768
e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Ilse Danneskjold-Samsøe
Tlf. 5494 4102
e-mail: ilse@ollingsoe.dk

Mariager Fjord/ Vesthimmerland/Rebild

Ella Holm Hansen
e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg/Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed@mail.dk

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: laetitiataylor@yahoo.dk

Odder/Samsø

Finn Thrantum
Tlf. 2177 1622
e-mail: finnthrantum@ofir.dk

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: bml@hkhandel-net.dk

Odsherred

Bjarne Milandt Petersen
Tlf. 5993 0798
e-mail: bmilan@nyka.dk

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: kipre.schmidt@mail.tele.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: john_moller1@msn.com

Rudersdal

Claus T. Hansen
e-mail: cth@cubizz.com

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Inge Vibeke Hahn
Tlf. 9753 5727

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Ove John Nielsen
Tlf. 5614 2133
email: ojn@privat.dk

Stevns

Susanne K. Pedersen
Tlf. 5650 4315
e-mail: sanand@mail.dk

Struer

Palle Olsen
Tlf. 9785 3815
e-mail: palle.olsen@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Kathryn Jørgensen
Tlf. 7444 2104
e-mail: kathryn@post.tele.dk

Thisted

Vakant

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: hoejberg@tele2adsl.dk

Vejle

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen
Tlf. 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Henning Hansen
Tlf. 8669 9797

Vordingborg

Sven Ove Hansen
Tlf. 55814967
e-mail: sven.ove.hansen@kreds.lev.dk

Ærø

Vakant

Åbenrå

Magny Jønch
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Ålborg

Annette Andreasen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreasen@home3.gvdnet.dk

Århus/Norrdjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Lars Bo Warnisch
Tlf. 2224 8773
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.danskdbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 4465 8384
e-mail: grevinge@ab-bolignet.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Claus Jørgensen
Tlf. 4018 4050
e-mail: georgsholm@mail.dk
www.rubinstein-taybi.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ove Nielsen
Tlf. 9235 2166
e-mail: info@klokkebjerg.dk
www.kh.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 6453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Børge Troelsen
Tlf. 8629 2141, Fax 8629 2191
e-mail: b.troelsen@email.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf-web.dk
www.ulf-web.dk

KNUS

Lene Bang Larsen
Tlf. 3649 0899
e-mail: lene@knus.nu
www.knus.nu

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.
Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 0902-6088

ANNONCE

ANNONCE

Det handler jo bare om at leve livet

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov. Vi kalder dem HANDI forsikringer. Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Ring 36 35 96 40
og få et tilbud

Al henvendelse til:
Landsforeningen LEV
Kløverprisvej 10 B
2650 Hvidovre
Tlf. 3635 9696